

Liite 1

Elintarvikevalvontasuunnitelman toteutuminen vuonna 2021

Valvontayksikön alueella oli vuoden 2021 lopulla valvontatietojärjestelmä VATI:n mukaan noin 2400 elintarvikevalvonnan kohdetta ja niissä noin 2600 kohdetoimintoa. Valvontakoh-teisiin tehtiin yhteensä 851 suunnitelmallista tarkastusta ja valvontasuunnitelman toteuma-aste oli 72 %. Vuonna 2020 valvontasuunnitelman toteuma oli 59 % ja vuonna 2019 79 %. Vuoden 2021 tarkastusten toteuma on merkittävästi suurempi kuin koronaepidemian takia matalaksi jäänyt vuoden 2020 toteuma, vaikka koronan vaikutus toimialueella oli edelleen merkittävä. Epidemian takia esimerkiksi ravintolat ovat olleet suljettuina tai auki vain osit-tain tai osan vuotta. Suunnitelman mukaisella tarkastuksilla havaittavien puutteiden takia tehtävien uusintatarkastusten määrä oli vuonna 2021 ennakoitua suurempi. Lähes 19 % tarkastuksista johti uusintatarkastukseen. Uusintatarkastusten suuri määrä vaikeuttaa suunnitelmallisten tarkastusten tavoitteiden saavuttamista ja viittaa siihen, että tarkastuk-set ovat aiempaa haastavampia suorittaa.

Suunnitelmallisten tarkastusten lisäksi valvontayksikkö teki 33 suunnitelman ulkopuolista tarkastusta. Erilaisia ilmoituksia ja hakemuksia käsiteltiin esimerkiksi toiminnan aloituk-seen, muutokseen, lopetukseen tai toimijanvaihdoksiin liittyen yhteensä 367. Vuoden ai-kana tehtiin myös kaksi laitoksen toiminnan aloitukseen liittyvää hyväksymispäätöstä sekä yksi laitoksen toiminnan olennaiseen muutokseen liittyvää hyväksymispäätös. Hallinnolli-sista pakkokeinoista toimijoita kuultiin neljä kertaa. Hallinnollisia pakkokeinoja jouduttiin käyttämään kahdesti. Elintarvikevalvonnan yhteydenottoja kirjattiin yhteensä 905. Näistä 39 lausuntoihin, joita annettiin 34 kappaletta. Valvontatyön lisäksi elintarvikevalvonnan henkilöresursseja käytettiin elintarvikelainsäädännön muutoksiin valmistautumiseen ja toi-minnan kehittämiseen. Loppuvuonna 2021 työaika kului vuonna 2022 voimaan tulleeseen valvonnan perusmaksuun valmistautumiseen. Lisäksi vuonna 2019 käyttöön otettuun VATI-valvontatietojärjestelmään liittyvät toimintahaasteet ja järjestelmän jatkuva uudistami-nen kuormittavat valvontatyötä edelleen.

Elintarvikehuoneistojen suunnitelmallisten tarkastusten tiheydet määritellään Ruokaviras-ton antaman ohjeen mukaisesti. Lisäksi valvonnan tarpeen määrittelyä ohjaa voimassa oleva ympäristöterveyden valvontasuunnitelma. Alueella olevia säännöllisen valvonnan pii-riin kuuluvia elintarvikehuoneistoja valvotaan 0,35-6 kertaa vuodessa. Alkutuotannon val-vontaa tehdään myöskin Ruokaviraston antaman ohjeistuksen mukaisesti ja tarkastukset tehdään vaihdellen tarvittaessa tehtävistä tarkastuksista kerran vuodessa tarkastettaviin kohteisiin.

Elintarvikehuoneistojen suunnitelmallisten tarkastustiedot julkaistaan Oiva-järjestelmän mukaisesti valvontakohteissa ja ne ovat nähtävissä myös www.oivahymy.fi-internetsi-vuilla.

Elintarvikevalvonnassa otettiin näytteitä yhteensä kahdeksan kertaa. Valvontasuunnitel-maan kuuluvia näytteenottokertoja oli seitsemän ja suunnitelman ulkopuolisia yksi. Yhdellä näytteenottokerralla otettiin yksi tai useampi näyte. Suunnitelman mukaiset näytteet olivat projektinäytteitä ja suunnitelman ulkopuolinen näyte oli ruokamyrkytyspäilyyn liittyvä näyte.

Ruokamyrkytyspäilyihin liittyviä yhteydenottoja kirjattiin vuoden 2021 aikana yhteensä 83. Mahdollisesti vakavaoireista tautia aiheuttavia EHEC-tartuntoja ilmoitettiin yksikölle yhteensä seitsemän. Yersinia-bakteerien aiheuttamia tartuntoja saatiin tietoon kolme. Edellä kuvattujen yksittäisten sairastumisten lähteitä ei selvitetty. Vuoden aikana selvitettiin yksittäistä kuuden sairastuneen henkilön ruokamyrkytysepidemiaa, joka raportoitiin Rymy-järjestelmän kautta Ruokavirastolle. Epidemia liittyi ravintolaruokailuun, mutta sen aiheuttajaa tai tarkkaa välittäjäelintarviketta ei saatu selville. Omien selvitysten lisäksi valvontayksikkö osallistui useaan laajempaan ruokamyrkytys selvitykseen yhdessä keskusviranomaisen ja muiden valvontayksiköiden kanssa.

Elintarvikevalvontaan käytettiin vuoden aikana noin 11,3 htv ympäristöterveyden kokonaisuudesta. Valvontakäynneistä, ilmoitusten käsittelystä ja päätöksistä kertyi tuloja 189 566 €.

Vuoden 2021 toteuman raportointia haastaa edelleen vuonna 2019 käyttöön otettu ja jatkuvasti kehittyvä VATI-tietojärjestelmä. Lyhyestä käyttöhistoriasta ja jatkuvista muutoksista johtuen toteumatietojen oikeellisuuden arviointi ja vertailu aiempien vuosien tietoihin on osin vielä haastavaa.

Taulukko 3. Elintarvikevalvonnan suunnitelmallisten tarkastusten toteuma v. 2021.

Toimintatyyppi	Tarkastusmäärät	Suunniteltu määrä	Toteuma %
Maahantuonti ja vienti	19	29	66 %
Tukkumyynti	4	4	100 %
Vähittäismyynti	134	180	74 %
Valmistus	7	18	39 %
Vilja- ja kasvisala	18	33	55 %
Liha-, kala- ja maito-ala	7	18	39 %
Tarjoilu	519	764	68 %
Kuljetus	1	4	25 %
Varastointi	2	12	17 %
Kontaktimateriaalit	4	6	67 %
Alkutuotanto	2	4	50 %
Uusinta- ja seurantatarkastukset	134	107	125 %
Yhteensä	851	1179	72 %

Liite 2

Terveysturvajeluvalvontasuunnitelman toteutuminen v. 2021

Valvontayksikön alueella on n. 1100 terveysturvajeluvalvonnan kohdetta. Valvontakoh-teisiin tehtiin yhteensä 271 suunnitelmallista tarkastusta ja suunnitelman toteuma oli 72 % kun se v. 2020 oli 57 %. Vuoden 2021 tarkastusten toteuma on suurempi kuin edellisen vuoden koronaepidemian takia matalaksi jäänyt toteuma, vaikka korona vaikutti edelleen toimialueen kohteisiin. Epidemian takia mm. liikuntapaikkoja oli suljettu osan aikaa, opetus toimintaa järjestettiin etänä, eikä suunnitelmallisia tarkastuksia tehty kohteisiin, joissa oli ikäihmisiä. Terveysturvajeluvalvonnan resursseja käytettiin tartuntatautilain mukaiseen valvontaan sekä koronarajoiterikkomusten selvittelyyn.

Valvontasuunnitelma oli laadittu valtakunnallisen valvontaohjelman sekä osin kohdekohtaisten riskinarviointien pohjalta.

Asumisterveyteen liittyviä suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia tehtiin 69 kpl. Toimintavuonna käsiteltiin yhteensä 74 terveysturvajelulain mukaista ilmoitusta ja annettiin 66 lausuntoa. Lausuntoja pyydetään laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan hyvin erilaisista asioista. Terveysturvajeluvalvonnan yhteydenottoja kirjattiin yhteensä 569 kpl. Terveysturvajelun huomioista suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaavoitus, ympäristöluvat, merkittävät hankkeet jne.) on edelleen pyritty järjestelmällisesti lisäämään mm. osallistumalla aktiivisesti sidosryhmätyöskentelyyn.

Huoneistovalvonta

Opetustilojen suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin 40 kpl (noin 89 % suunnitellusta). Päiväkoteihin, sosiaalialan laitoksiin, kauneudenhoitoalan toimintoihin, majoitustiloihin ja liikuntatiloihin tehtiin 158 kpl suunnitelmallista olosuhteiden valvontatarkastusta (noin 62 % suunnitellusta).

Huoneistojen toiminnanharjoittajien systemaattista tiedottamista ja ohjausta omavalvonnasta jatkettiin v. 2021 aikana. Terveysturvajelulain mukaiselle toiminnalle laadittiin uusi omavalvontaohje. Kuntien sisäilmatyöryhmien kokouksiin sekä kohdekohtaisten sisäilmatyöryhmien työskentelyyn osallistuttiin aktiivisesti.

Talovesivalvonta

Terveysturvajelun keskeisenä painopistealueena on talusveden laadun valvonta. Vesilaitosten ohjaukseen (riskinarviointi ja varautumissuunnitelmat) käytettiin edelleen vuonna 2021 runsaasti työaikaa. Erityisesti työaikaa käytettiin keskisuurten vesilaitosten riskinarviointityön avustamiseen hyödyntäen laitosten käytössä olevaa WSP-järjestelmää. Tarkastukset ja näytteenotto toteutettiin valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti. Talusvesinäytteitä tutkittiin kaikkiaan yhteensä n. 300 kpl (ei sisällä laitosten käyttötarkkailunäytteitä). Viranomaisvalvontänäytteiden otosta huolehti ympäristöterveyden näytteenotto-suunnitelman perusteella suurelta osin Metropolilab Oy. Suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin 27 kpl ja suunnitelman ulkopuolisia 6 kpl. Talusvesivalvontaan kohdistuvien tarkastusten toteuma oli 87 %. Vesilaitosten valvonnan osalta koronaepidemia rajoitti suunnitelmallista, paikan päällä tehtävää tarkastustoimintaa vielä jonkin verran.

Talousveden laatuun liittyviä epäilyjä selvitettiin 29 kpl. Selvitystyöt liittyivät mm. putkirikoihin ja vesilaitosprosessien häiriötilanteisiin. Toimintavuonna annettiin 8 kpl talousveden käyttörajoitusta / keittokehotusta veden laatua uhkaavien tilanteiden / veden laadussa todettujen poikkeamien johdosta. Legionellaan liittyvää selvitystyötä tehtiin kahdessa kohteessa. Lisäksi osallistuttiin kahteen häiriötilanneharjoitukseen sekä webinaariin, jossa talousvesitarkastajamme luennoi vesiosuuskunnille vesihuollon varautumisesta ympäristöterveyden näkökulmasta.

Insinööriopiskelija laati talousvesivalvonnan ohjauksessa opinnäytetyön, varautumissuunnitelma pienen talousvesiasetuksen mukaisille kohteille. Varautumissuunnitelmaa hyödynnetään jatkossa kohteiden ohjauksessa.

Usean valvontayksiön yhteiset valvontakohteet haastoivat VATI-valvontatietojärjestelmän käyttöä. Valvontayksikkö osallistui loppuvuodesta käynnistyneeseen VATI:n näytteenotto-suunnitelman laatimisen pilotointiryhmän toimintaan.

Talousvesiraportointi tehtiin edellisten vuosien tapaan lomaketta käyttäen.

Uimavesivalvonta

Seutuyksikön alueella oli v. 2021 suunnitelmallisen valvonnan piirissä 13 yleistä uimarantaa sekä 23 pientä yleistä uimarantaa. Uimarantoja ja uimaveden hygieenistä laatua valvottiin suunnitelman mukaisesti (102 %). Ympäristöterveys huolehti uimarantavesinäytteiden otosta. Talviuintikaudella annettiin hetkellinen uintikielto pumppaamon ylivuodon aiheuttaman uimaveden laadun heikkenemisen johdosta kaksi kertaa. Kesäkaudella hetkellisiä, mikrobiologisista raja-arvoylityksistä johtuvia uintikieltoja annettiin kuusi kertaa viidelle eri uimarannalle.

Uima-allaskohteiden tarkastukset toteutuivat kiinniojakoista huolimatta lähes suunnitelmallisesti (93 %). Uima-altaiden näytteiden otosta huolehti pääsääntöisesti Metropolilab Oy. Näytteet otettiin suunnitelman mukaisesti kävijämäärään suhteutettuna niiltä osin, kun kohteet olivat toiminnassa. Yhden uimahalli kiinteistön verkostoveden laatua seurattiin tehostetusti Legionellan varalta.

Asunnontarkastukset

Asunnontarkastukset muodostivat suurimman tehtäväkokonaisuuden suunnitelmallisen valvonnan ulkopuolisista tarkastuksista, asunnontarkastuksia tehtiin 69 kpl. Asunnontarkastukset liittyivät mm. sisäilman laatuun, ilmanvaihdon puutteellisuuteen, tupakansavun leviämiseen, home- ja kosteusvaurioihin, meluhaittoihin, asuntojen siivottomuuteen tai huonokuntoisuuteen, kylmyyteen ja hajuihin. Asumisterveystapaukset ovat usein pitkäkestoisia ja vaikeita ja niihin liittyy erittäin runsaasti yhteydenottoja. Ihmiset viettivät koronaepidemian vuoksi enemmän aikaa kotona, tämä näkyi edellisvuoden tapaan lisääntyneinä yhteydenottoina mm. tupakansavu leviämisestä ja meluhaitoista. Kaikissa tapauksissa ei tule tarvetta tarkastuskäynnille, asioita pyritään hoitamaan eteenpäin ohjauksen ja neuvonnan avulla. Terveyshaittaepäilyjä voidaan selvittää myös ulkopuolisten asiantuntijoiden tekemien tutkimusten ja selvitysten perusteella. Asunnontarkastuksen jonotusaika vaihteli vuoden aikana 3-6 kk:n välillä.

Terveysuojeluvalvontaan käytettiin vuoden aikana noin 10,0 htv ympäristöterveyden kokonaistyöajasta. Valvontakäynneistä, ilmoitusten käsittelystä ja päätöksistä kertyi tuloja 83 378 €.

Taulukko 4. Terveysturvallisuuden tarkastussuoritteiden toteutuma v. 2021.

Toimintaluokka / -tyyppi	Tarkastus- määrät	Suunniteltu määrä 2021	Toteuma %
Talousveden toimittaminen	27	31	87
Opetustoiminta; koulut ja oppilaitokset	40	45	89
Lasten päiväkodit ja vastaavat	79	119	66
Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat	6	7	86
Vanhainkodit ja vastaavat	1	15	1
Muut kohteet	2	14	1
Liikunta ja virkistystoiminta; kylpylät uimahallit, muut yleiset allastilat	29	31	93
Yleiset ja pienet yleiset uimarannat	46	45	102
Yleiset saunat, kuntosalit ja liikuntatilat	24	31	77
Lasten ja nuorten kohteet; kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, iltapäiväkerhot ja sisäleikkipuistot	3	9	33
Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	5	17	29
Solariumit	0	2	0
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	9	10	90
Yhteensä suunnitelmalliset tarkastukset	271	376	72 %
Asunnontarkastukset (ei suunnitelmallista tarkastusta)	69		
Muut ei suunnitelmalliset tarkastukset	20		
Yhteensä kaikki tarkastukset	361		

Liite 3

Tupakka- ja lääkelain mukaisen valvonnan toteutuminen vuonna 2021

Tupakka- ja lääkelain suunnitelmallisen valvonnan tarkastuksista toteutui vuoden 2021 aikana yhteensä 60 %. Toteumaprosentin raportoinnissa on huomioitu tupakan vähittäismyynnin lisäksi tukkumyynti ja nikotiinikorvaustuotteiden myynti sekä tupakointitilojen tarkastukset. Valvontayksikköön saapui yhteensä 50 tupakka- tai lääkelain mukaista ilmoitusta tai hakemusta. Vuonna 2021 myönnettiin uusia tupakkatuotteiden myyntilupia 26 kpl ja lääkelain mukaisia nikotiinikorvausvalmisteiden myyntilupia 21 kpl. Tupakka- ja lääkelain mukaiseen valvontaan käytettiin yhteensä noin 1,3 htv ympäristöterveyden kokonaisuudesta.

Tupakkalakiin perustuvia vähittäismyynnin tarkastuksia tehtiin yhteensä 71 kpl:ta. Suunnitelmalliset tarkastukset kohdistettiin etenkin vähittäismyymälöihin, joissa tupakkatuotteiden myynti valtaosin tapahtuu. Valvonnassa kiinnitetään huomiota tupakkalain alaisten tuotteiden myyntiin, markkinointiin ja vähittäismyyntipakkausten ominaisuuksiin. Mm. koulu- ja päiväkotitarkastusten yhteydessä tarkastettiin, että sisätiloissa ja ulkoalueilla noudatettiin tupakkalain säädöksiä ja täydellistä savuttomuutta. Näitä suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia tehtiin terveydensuojeluvälön yhteydessä yhteensä 67 kpl.

Valvontayksikön alueella on 10 tarjoilupaikkaa, joilla on erilliset tupakointitilat. Tupakointitilalla on oltava rakennusvalvonnan hyväksyntä, jotta niitä voi käyttää tupakointitilana. Tupakointitiloihin ei tehty vuoden 2021 aikana tarkastuksia.

Lääkelakiin perustuvaa nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä valvotaan pääsääntöisesti tupakkalain valvonnan yhteydessä. Lääkelain mukaisia tarkastuksia tehtiin vuoden aikana yhteensä 43 kpl:ta.

Vuoden 2021 aikana saapui 33 asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusta ja näistä tehtiin 20 päätöstä. Kaikissa päätöksissä tupakointikielto määrättiin parvekkeille ja huoneistopihuille hakemusten mukaisesti. Hakemusten käsittelyaika oli keskimäärin 7 kk.

Tupakka- ja lääkelain mukaisista tarkastuksista, vuosivalvontamaksuista ja myyntilupien käsittelystä sekä tupakointikieltopäätöksistä kertyi tuloja yhteensä: 258 648 €.

Taulukko 5. Tupakkalain mukaisen suunnitelmallisen valvonnan suoritteiden toteuma vuonna 2021.

Tupakka- ja lääkelain mukainen valvonta	Tarkastukset	Tavoite	Toteuma
Tupakan tukku- ja vähittäismyynnin tarkastukset	71	109	65%
Tupakointitilojen tarkastukset	0	3	0%
Nikotiinikorvaustuotteiden vähittäismyynti	43	78	55%
Tarkastukset yhteensä	114	190	60%

Liite 4

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä kunnan järjestämät eläinlääkäripalvelut v. 2021

Eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 10 §:n mukaan kunnan on laadittava suunnitelma järjestämistään eläinlääkäripalveluista sekä eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitetusta eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan järjestämisestä alueellaan. Suunnitelman tulee sisältää tiedot eläinlääkäripalvelun tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksesta sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä.

Seutuyksikön kahden praktikkoeläinlääkärin työajasta on eriytetty 50 %, ja valvontaeläinlääkärin vakanssista 60 % eläinlääkintähuoltolakiin perustuvien valvontatehtävien hoitoon, joista aiheutuneet kustannukset korvaa pääasiallisesti valtio. Yhteensä eläinlääkintähuollon valvontaan on näin ollen allokoitu 1,6 htv:n resurssi. Valvontaan liittyviä tehtäviä oli vuonna 2021 yhteensä 520 kpl. Näistä epäilyyn perustuvia eläinsuojeluun liittyviä tarkastuksia oli 300 kpl ja vientiin liittyviä tehtäviä 208 kpl ja laittomiin maahantuonteihin liittyviä tarkastuksia 12 kpl. Suunnitelmallisia, ammattimaiseen eläintenpitoon kohdistuvia valvontatarkastuksia ei tehty vuonna 2021 lainkaan, koska työmäärän vuoksi oli välttämätöntä priorisoida eläinsuojeluilmoitusten mukaiset tarkastukset sekä vientiin liittyvä valvonta. Eläinlääkintähuollon suoritteiden toteuma on esitetty taulukossa (taulukko 6) vertaillen vuosien 2020 ja 2021 osalta.

Kaupungineläinlääkärin yhteisvastaanotolla Olarissa kävi yhteensä 3016 potilasta. Näistä 2351 oli Espoosta, 549 Kirkkonummelta ja 20 Kauniaisista. Toimialueen ulkopuolisia potilaita oli 96 kpl. Potilaskäyntejä tiloille tehtiin kahdeksan. Vastaanottokäynneillä asiakkailta perittävästä klinikkamaksusta (15 €, sis. alv) kertyi kaupungille tuloja 32 521 €. Virka-ajan ulkopuolisessa päivystyksessä Yliopistollisessa eläinsairaalassa kävi yhteistoiminta-alueelta 528 pieneläintä ja yhteensä 141 hevosta sai eläinlääkäriapua joko sairaskäynnillä eläimen pitopaikassa tai hevossairaalan tiloissa.

Eläinsuojelulain 15 § mukaisesti kuntien on järjestettävä irrallaan tavatuille ja talteen otetuille lemmikkieläimille hoito 15 vuorokauden ajan. Suurin osa löytöeläimistä palautuu omaan kotiinsa tai sijoitetaan uuteen kotiin. Osa siirretään edelleen Helsingin eläinsuojeluyhdistys ry:lle jatkohoitoon tai lopetetaan eläimen terveydentilan takia. Löytöeläinten hoito tapahtuu Helsingissä, Viikin löytöeläintalolla, Helsingin eläinsuojeluyhdistys ry:n toimesta. Irrallaan tavattuja tai eläinsuojelulain mukaan huostaanotettuja seura- tai harraste-eläimiä toimitettiin löytöeläinten talteenottoiloihin yhteensä 276 kpl. Näistä 233 oli Espoosta, 40 Kirkkonummelta ja 3 Kauniaisista.

Laittomasti maahantuotuihin eläimiin liittyviä tarkastuksia tehtiin yhteensä 12 kpl, joista 11 Espoossa ja yksi Kirkkonummella.

Taulukko 6. Eläinlääkintähuollon suoritteiden toteuma vertaillen 2020/2021.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta	2020	2021
Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset (ml. seuranta)	295	300
Suunnitelmalliset eläinsuojeluvalvonnan tarkastukset	6	0
Eläintautivalvontaan liittyvät Traces-todistukset	47	74

Muut vientitodistukset	56	134
Laittomien maahantuontien tarkastukset	10	12
Eläinlääkäripalvelut		
potilasmäärä kaupungineläinlääkärien vastaanotolla	2789	3016
sairaskäynnit eläimen pitopaikkaan	6	8
Päivystys, yliopistollinen eläinsairaala		
pieneläimet	591	528
hevos- /tuotantoeläinsairaala	160	141
Löytöeläinten talteenotto		
Löytöeläimiä toimitettu väliaikaiseen hoitoon	253	276